

Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium

Projektet og programmerne

Udviklingsgruppen i Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium

2012-02-27

Indhold

Projektkarakteristik	2
Baggrund for Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium.....	2
Fem programmer for eksperimenter	4
Innocation.....	4
Flexication.....	5
Program 1 – Kompetencer i verdensklasse / Innocation	6
Programmets indhold.....	7
Hypoteser	7
Programmets fokusområder	7
Program 2 – Nye samspilsformer mellem uddannelse og erhverv	8
Programmets indhold.....	9
Hypoteser	10
Programmets fokusområder	10
Program 3 – Den eksperimenterende organisation	10
Programmets indhold.....	11
Hypoteser	11
Programmets fokusområder	11
Program 4 – Education on demand.....	12
Programmets indhold.....	13
Hypoteser	13
Programmets fokusområder	14
Program 5 – Nye karriereveje.....	14
Hypoteser	15
Programmets fokusområder	15
Triplehelix-illustration af Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium	16

Projektkarakteristik

Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium formulerer og udbreder en ny eksperimenterende tilgang til de erhvervsrettede skolers ledelse, organisering og undervisning. Dermed skabes nye veje til, at flere fuldfører en erhvervsuddannelse, flere fortsætter på videregående uddannelse, og at udbuddet af efteruddannelser tilpasset virksomhedernes fremadrettede behov øges.

Samtidig har Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium et væsentligt element af videreudvikling af ledernes og undervisernes kompetencer så projektet hører derfor til under projektkategorien *Udvikling af menneskelige ressourcer*.

En væsentlig del af aktiviteterne i Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium har til formål at innovere de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioners organisering, ledelse og strategiske arbejde, hvorfor *Organisations-/strategiudvikling* er valgt som projekttipe. Der vil bl.a. blive arbejdet med fleksible veje igennem uddannelsessystemet og med nye og varierende samarbejdsformer institutionerne imellem og mellem skoler og virksomheder.

Baggrund for Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium

Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium er et bidrag til at realisere målet om, at flere tager uddannelser, uddannelserne bliver bedre, og uddannelsesniveaet generelt øges. Grundtanken i projektet er, at der løbende afprøves forskellige mulige løsninger på konkrete behov og problemstillinger, der defineres i samarbejde mellem uddannelse og erhverv. Den konkrete afprøvning og eksperimenterende tilgang betyder, at der løbende i projektet opbygges viden om tiltag og om, hvordan de virker, hvilket dels gør det muligt for uddannelser og virksomheder at implementere nye løsninger og tiltag på baggrund af eksperimenterne, og dels gør det muligt at initiere nye eksperimenter med udgangspunkt i tidligere erfaringer og derved sikre en løbende kvalificeringsproces.

På trods af mange års målrettet indsats for at sikre større attraktivitet og gennemsigtighed i uddannelsessystemet, er der stadig for få, der tager uddannelse og for mange, der falder fra undervejs eller skifter uddannelse og skal starte forfra. Dette er et udtryk for, at de unges motivation til at blive i uddannelse og gennemføre, ikke for alvor har rykket sig, selv om der er blevet satset betydeligt, særligt i erhvervsuddannelserne. Der har været arbejdet med forståelser for nye tilgange til faglighed, ændret pædagogisk praksis i forhold til særlige målgrupper m.v. Dette har konsekvenser for, med hvilken *drive og hastighed* uddannelsessystemet kan levere studerende med de kompetencer, der efterspørges.

Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium er et udtryk for en ændret uddannelsestænkning, der skal være med til at få løftet kompetenceniveauet blandt de unge i Region Hovedstaden.

Vores uddannelsessystem er i dag sektoropdelt og præget af de samme uddannelseslogikker, der har kendetegnet systemet igennem lang tid. Vores uddannelsessystem virker ud fra en fasttømret tænkning med mange opdelinger f.eks. mellem: akademisk/erhvervsrettet, kort/lang, ung/voksen, virksomhed/skole, over/under. Flere undersøgelser peger på, at disse hierarkier gør, at unge, der vælger f.eks. erhvervsuddannelser (EUD), føler sig langt *nede* i uddannelseshierarkierne, og dette i sig selv kan virke demotiverende på de unge og betyde, at de vælger denne uddannelsesvej fra.

På den baggrund er der brug for at tænke nye og anderledes sammenhænge i uddannelsessystemet i form af en anden og bredere uddannelsestænkning, der ikke som udgangspunkt bærer præg af en traditionel skolastisk tænkning forstået som et fag og en retning fra uddannelsens start til slut.

Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium vil derfor arbejde med en revitalisering af hele forsøgstraditionen og derved bringe uddannelsessystemtænkning ind i et nyt paradigme.

Dette indebærer følgende fokuspunkter:

- Forsøgslogikken over for den mere skolastiske logik, der er i traditionelle udviklingsprojekter.
- Eksperiment, der igangsættes ud fra en hypotese (deduktiv, naturvidenskabelig tilgang), afprøves og effektvurderes (evidensbaseret). Det er en systematisk videnstilgang: *viden der udvikles, viden der afprøves, viden der udfordres, viden der virker*

Partnerkredsen arbejder for at forankre eksperimentaritetankegangen i egen organisation og for at forankre det systematisk eksperimenterende samarbejde med virksomhederne i en fortsat fælles struktur.

Fem programmer for eksperimenter

For at skabe styring af kernen i Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium – selve eksperimenterne – gennemføres disse inden for rammerne af følgende overordnede temaer/programmer:

Innocation

1. Kompetencer i verdensklasse
2. Nye samspilsformer mellem uddannelse og erhverv
3. Den eksperimenterende organisation

Flexication

4. Education on demand
5. Nye karriereveje

Innocation

Uddannelsessystemet skal kunne rumme mange krav både fra arbejdsmarkedet, virksomhederne, og de faglige organisationer samt kunne imødekomme de politiske målsætninger. Disse mange forskellige krav betyder, at uddannelserne skal være omstillingsparate og kunne organisere og tilbyde en undervisning, som forbereder de studerende til at kunne bruge deres kompetencer i forskellige typer af virksomheder og brancher. Det betyder, at uddannelserne skal udvikle nye undervisnings- og formidlingsformer samt arbejde med at udvikle underviserrollen. Samtidigt betyder det, at ledelsen skal gear organisationen omkring uddannelser og undervisning til i højere grad at tænke som 'den eksperimenterende organisation', der bygger broen, mens man går på den, samt i højere grad – gennem viden fra eksperimenter – kunne vurdere, hvad der virker og skal i drift, og hvad der ikke virker og skal kasseres.

For at uddannelsessystemet kan leve op til forventningerne om at være erhvervsfremmeaktør og blive en vigtig brik i at realisere samfundsmæssige mål om større innovation, øget iværksætter og stærkere produktivitetsudvikling, skal uddannelsessystemet turde bryde med de traditionelle måder at tænke på og turde tænke nyt.

Formålet med Innocation er at udvikle nye organisatoriske og pædagogiske rammer for uddannelsesinstitutionerne på tværs af de forskellige uddannelsessektorer. Der er behov for, at institutionerne i stigende grad arbejder efterspørgselsorienteret, og Innocation er netop et praktisk og

organisatorisk udtryk for en efterspørgselsorienteret uddannelséstænkning, hvor aftager har ønsker om kompetencer og talent med mange forskellige udtryk.

De overordnede formål med eksperimenter omkring Innocation er, på tværs af forskellige uddannelsessektorer, at udvikle nye organisatoriske og pædagogiske rammer for uddannelsesinstitutionerne. Den eksperimenterende tilgang gør det muligt at arbejde innovativt med nye kompetencer i samarbejde og sammenhæng med virksomheder og organisationer.

Innocation bidrager til, at udviklingstiltag i forhold til institutionernes kerneydelser fra starten gøres nyttige i sammenhæng til skolernes daglige drift, og dermed skaber reel forandring i praksis.

Innocation bygger på følgende overordnede hypoteser:

- Det fulde talentpotentiale hos de studerende/eleverne udvikles og udnyttes ikke i dag.
- Innovation som metode er sammen med høj faglighed et middel til at skabe vækst og ønsket forandring i regionen.
- Flere samarbejdsflader mellem uddannelsesudbydere og virksomheder giver flere og bedre uddannede, hvilket øger regionens konkurrenceevne.
- Udvikling af ledelse og strategier på tværs af uddannelsesudbydere er nødvendige for at imødekomme elevernes/studerendes og arbejdsmarkedet regionale behov.

Flexication

Flexication er en vision om et uddannelsessystem, der er fleksibelt og gør det enkelt for brugerne at bevæge sig såvel vertikalt som horisontalt i systemet; på tværs af såvel niveauer, sektorer og fag. Det er en vision om et uddannelsessystem, der på en og samme tid både er tæt forbundet med arbejdsmarkedets og samfundets behov for en omstillings- og uddannelsesparat arbejdsstyrke og i stand til at tiltrække og rumme studerende, der stiller krav om at kunne kombinere og selv skabe veje gennem systemet; veje der er mere eller mindre individuelle i tid og rum.

Flexication dækker:

- Løbende interaktion mellem samfund, arbejdsmarked og uddannelse
- Åbne grænser mellem uddannelser
- Bedre muligheder for studerende og elever

Behovet for Flexication hænger blandt andet sammen med den øgede globalisering og det forhold, at det stilles stadig større krav til Danmarks konkurrenceevne. På uddannelsesområdet har denne udvikling blandt andet været med til, at der er sket et skifte fra, at uddannelsessystemet tidligere havde dannelse og demokrati som væsentlige grundsten til, at der i dag er mere fokus på færdigheder og arbejdsmarkedets behov.

Samtidig er de kompetencer, som arbejdsmarkedet har behov for i konstant udvikling og forandring. Netop den dynamiske udvikling på arbejdsmarkedet er med til at vanskeliggøre arbejdet med at identificere hvilke kompetencer, der skal udvikles i dag med henblik på at imødekomme morgendagens kompetencebehov.

Ifølge uddannelsesforskeren Camilla Hutters søger de unge at træffe uddannelsesvalg, der både er realistiske og de 'rette'. De unge søger at afdække, hvilke uddannelsesmuligheder de 'realistisk set' har, både hvad angår deres muligheder for optag og deres chancer for beskæftigelse. I forlængelse heraf handler det 'rette' valg om, at valg af videregående uddannelse i stigende grad er en del af unges identitetsprojekt og valg af livsbane. Den dynamiske udvikling på arbejdsmarkedet og i vores samfund er med til at underminere forestillingen om det 'sikre' og realistiske uddannelsesvalg. Og snarere end at tage én uddannelse, der kan lede til beskæftigelse hele arbejdslivet igennem, kalder de hurtige forandringer på behovet for løbende og livslang uddannelse og – med dette – behovet for, at brugerne frit og smidigt kan *flexe* ind og ud af uddannelserne.

Flexication bygger på følgende hypoteser:

- Det eksisterende uddannelsessystem er ikke fleksibelt nok i forhold til skift på tværs af uddannelser og niveauer.
- Bedre muligheder for realkompetencevurderinger vil øge motivationen for livslang læring.
- Mange unge kan ikke se sig selv i den samme jobfunktion i resten af livet og søger derfor ikke ind på en erhvervsrettet uddannelse.
- Fremtidens arbejdskraft får et øget ansvar for selv at skabe og vedligeholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

Program 1 – Kompetencer i verdensklasse / Innocation

Programmet bygger på en antagelse om, at pædagogik er en langt større motivation for fastholdelse og trivsel på uddannelse end tidligere antaget, at viden og erfaringer ofte ikke deles systematisk, samt at ny viden ikke afprøves i praksis og dermed ikke transformeres til dynamisk forandring i

undervisningsmiljøerne. Hvis det skal være muligt at sikre fremtidens nyuddannede kompetencer i verdensklasse, skal læringstrykket på det pædagogiske og metodiske felt gøres til et mål i den enkelte lærers daglige praksis.

Programmets indhold

Kompetencer i verdensklasse forholder sig til den faglige ballast, de færdiguddannede har med sig, når de afslutter deres uddannelse. For at sikre, at den færdiguddannede har kompetencer i verdensklasse, arbejder programmet med udgangspunkt i udvikling og en evidensbaseret tilgang til den pædagogiske praksis, den uddannelsessøgende møder. Den pædagogiske praksis kan defineres som 'lærerens gøremod elevens læring' og er således helt central i både elevens tilegnelse af kompetencer i verdensklasse og udvikling af lærerens kompetencer.

Dette program bør involvere flest mulige partnere, da eksperimenterne kan laves som kaskadeeksperimenter, hvor eksperimenterfaringer overføres, og et eksperiment derfor hurtigt kan føre til mangefold flere.

Hypoteser

- Talentforståelser og talentstrategier er helt centrale, for at nå regionens mål om udviklingen af arbejdsstyrkens kompetenceudvikling med henblik på vækst og øget produktivitet, samt som metode til at tackle de udfordringer, der dukker op med globaliseringen.
- Det fulde talentpotentiale bliver ikke identificeret og udviklet i dag, og at der dermed er et uudnyttet potentiale.
- En bred forståelse af talent giver mulighed for at bringe forskellige typer talenter i spil på forskellige måder.
- Innovation er et middel til at skabe en arbejdsstyrke med metoder til at forandre det eksisterende.
- Et ledelsesfagligt beredskab giver bredere forståelse for sammenhængskraft og styrker arbejdsstyrken.
- Pædagogik er en langt større motivation for fastholdelse og trivsel end tidligere antaget.

Fokusområder

Eksperimenter gennemføres i praksis i tre eksperimentspor:

- Erhvervsrettet innovation

- Talentudvikling
- Fag og faglighed på nye måder (Fremtidens medarbejder)

Program 2 – Nye samspilsformer mellem uddannelse og erhverv

Det herskende syn på læring har længe været, at 'det er i skolen, man lærer noget'. Synspunktet indebærer også, at 'al viden kan udtrykkes med ord' (som kan høres/læses og forstås), og at det, man lærer i skolen, umiddelbart kan bruges i praksis.

Heldigvis er der en stigende forståelse for, at tilegnelse af viden og færdigheder kan finde sted i mange andre sammenhænge end via skoleundervisning. På erhvervsuddannelserne er *mesterlære* som pædagogisk *begreb kommet ind i varmen*¹, og der er stor opmærksomhed rettet mod, hvordan man lærer i praksis. Begreber som *praksislæring*, *situert læring* osv. er knyttet til denne læringsform. Der er en erkendelse af, at ikke al viden kan udtrykkes med ord (tavs viden), og at noget kan gå tabt ved teoretisering.

Uddannelsessted og praktikvirksomhed repræsenterer hver sit læringsrum. Lidt forenklet kan man sige, at skolelæring² handler om *at lære ved at høre*. Læring i praktikvirksomheden handler om *at lære ved at gøre*.

Styrken ved uddannelsesinstitutionens læringsrum er, at man lærer eleven/den studerende at reflektere og samtidig, understøtter man, at han/hun får en viden, som øger forståelsen for det, der foregår i praktikken. Udfordringen består i at kunne omsætte det lærte i praksis.

Praktikvirksomhedens læringsrum har den styrke, at eleven/den studerende lærer umiddelbart ved og af at handle som en del af arbejdsfællesskabet. Den unge er i begyndelsen mest på sidelinjen (perifer), men bevæger sig i løbet af uddannelsestiden til at blive faglært på lige fod med de andre. Eleven/den studerende udvikler sig fra at være nybegynder (novice) til at blive rutineret - og måske endda ekspert

¹ Jf. fx "Mesterlære – læring som social praksis", en antologi om mesterlære redigeret af Klaus Nielsen og Steinar Kvale (1999), Hans Reitzels Forlag.

² Skolelæring behandles her som modsætning til praksislæring for at tydeliggøre forskelle. Men det er vigtigt at bemærke, at en stor del af undervisningen på erhvervsskolerne gennemføres, så den er mere eller mindre praksisnær, fx værkstedsundervisning, simuleret virkelighed osv. Skolens læringsrum nærmer sig på denne måde praksis - om end det ikke er lig med "virkeligheden".

- samtidig med, at vedkommende opnår faglig identitet. Udfordringen består i at bevare fokus på, at den unge er under uddannelse og ikke kun er deltager i produktionen.

Uddannelsessted og praktikvirksomhed repræsenterer to forskellige kulturer, som kan være vanskelige at forene: Uddannelsesstedets fokus er *læring*, fx perspektivering af løsninger i praksis og refleksion.

Virksomhedens fokus er *produktion* (mængde, tempo, tid), og der skal tjenes penge for at sikre overlevelse.

Både uddannelsessted og praktikvirksomhed kan have svært ved at matche nutidens ungdomskultur³:

De unge møder med store forventninger og er vant til at være i centrum. De har ofte stor selvtillid, men samtidig også et stort behov for ros og anerkendelse. Alt arbejde rummer (uanset branche) rutinearbejde i større eller mindre grad, og det tager de unge ofte afstand fra. De ønsker udfordringer og synlighed, og 'hver dag skal helst rumme mulighed for selvrealisering'⁴.

På den baggrund er der stor grund til at se nærmere på alternative samarbejdsformer mellem skole/uddannelse og virksomhed/erhvervslivet. Praktik er naturligvis en vigtig brik, men den kan tænkes på mange forskellige måder. Derudover kan man forestille sig mange andre typer for samarbejde mellem skole og virksomhed – både i virksomheden men også på uddannelsesstedet.

Programmets indhold

Programmet ønsker at udfordre de eksisterende læringsformer, der er for eleven/lærlingen/den studerende i forbindelse med samarbejde mellem uddannelse og virksomhed eksempelvis via praktik. Der er behov for at optimere de eksisterende rammer for samarbejde gennem et øget fokus fra både uddannelsesinstitution og virksomhed på elevens/den studerendes læring i praktikken. Den unge skal i centrum for sit læringsforløb – fokus på uddannelse skal bevares i højere grad, end der skal fokuseres på produktionen.

Virksomhed og uddannelsesinstitution skal på nye måder og i nye arenaer samarbejde om elevens/lærlingens/den studerendes uddannelsesforløb og derved udfordre de gængse typer af relation mellem uddannelse og erhverv.

³ Se fx Personalestyrelsen (2009): "Foranalyse til offentlige rekrutteringskampagner"

⁴ Anne Holm Sjøberg og Charlotte Bjerre (2002): "Undersøgelse af virksomheders incitamenter til at uddanne elever samt forslag til initiativer, der kan skabe flere praktikpladser", UVM (ikke publiceret).

Hypoteser

Det vil øge elever/studerendes arbejdsmarkedsparathed, at der er en øget vifte af samarbejdsmuligheder mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner.

Nytænkning af samarbejdet vil give den studerende/eleven kompetencer, der på kort sigt vil give virksomhederne øget konkurrenceevne og på lang sigt vil give øget vækst i Region Hovedstaden.

Praksislæring øger fastholdelse og læringseffekt blandt elever/studerende.

Muligheder for praksislæring vil øge læringseffekten uanset niveau og sektor.

Øget virksomhedsinvolvering i uddannelsesinstitutionens undervisning giver mere virkelighedsrelateret undervisning og øger gennemførelse, arbejdsmarkedsparathed og elevtilfredshed.

Fokusområder

Eksperimenter gennemføres i praksis hos de af projektets partnere, der deltager i program 2.

Eksperimenterne kører i tre eksperimentspor:

- Nye Samarbejdsformer mellem virksomheder og uddannelser
- Praksislæring på nye måder
- Inddragelse af virksomheden i skolens arbejde

Program 3 – Den eksperimenterende organisation

Uddannelsesinstitutionerne er helt centrale aktører i fremme af vækst i regionen, og der er stor fokus på uddannelsesinstitutionernes bidrag til, at flere gennemfører uddannelsesforløb, og at arbejdsstyrken har de nødvendige kompetencer. Et foranderligt arbejdsmarked, løbende og hastige behov for kompetenceudvikling af medarbejdere, reformer af uddannelserne, selvstyre, nye typer af elever og studerende og nye samarbejdsrelationer mellem uddannelse og erhverv udfordrer den traditionelle (fagprofessionelle) uddannelsesinstitutionsledelse. Der er behov for, at ledelse og organisering af uddannelsesinstitutioner tænkes og udføres på nye måder, der kan opfange og favne de skiftende behov.

Målet med programmet er udvikling af et nyt organisations- og ledelseskoncept til uddannelsesorganisationer, der bygger på eksperimentarietilgangen som udgangspunkt for styring, kvalitet og udvikling.

Programmets indhold

Der arbejdes med at skabe nye samarbejdsrelationer mellem uddannelsesinstitutioner og erhverv, sådan at uddannelsesudvikling og -afvikling i højere grad bliver et fælles anliggende. Den eksperimenterende tilgang er grundlag for såvel strategisk udvikling af indsatsområder som den mere organisatoriske udvikling.

En forudsætning for at indføre en ny arbejdsform er en udvikling af ledelsen og organiseringen af uddannelsesinstitutionerne. Programmet rækker ind i de øvrige programmer i uddannelseseksperimentariet, idet den grundlæggende ændrede arbejdsform i eksperimentariet forudsætter forankring i alle led i de involverede uddannelsesinstitutioner.

Programmet arbejder med ledere samt med ledelse af forandringsprocesser i relation til uddannelseseksperimentariets øvrige programmer og fokusområder og skal være med til at sikre transfer af viden og handlinger mellem de ansattes kompetenceudvikling, og de handlinger som den kompetenceudvikling bidrager til (f.eks. pædagogisk efteruddannelse, pædagogikumformer f.eks. adjunkt/lektoruddannelsen, PD (Pædagogisk Diplomuddannelse), lederuddannelse, anden formel kompetenceudvikling).

Hypoteser

Ledelse og organisering af uddannelsesinstitutioner skal tænkes og udføres på nye måder for at uddannelser og uddannelsesinstitutioner kan imødekomme og favne skiftende behov på arbejdsmarkedet og for elever/studerende.

Nye samarbejdsrelationer mellem uddannelsesinstitutioner og erhverv er med til at sikre, at uddannelsesudvikling og -afvikling i højere grad bliver et fælles anliggende.

Udvikling af ledelse og strategier er helt centralt for bred forankring af mindsettet omkring de nye arbejdsformer i organisationerne.

Fokusområder

Eksperimenterne udarbejdes inden for de tre fokusområder:

Kvalitet - og styring i uddannelserne med praksis som afsæt for tænkningen

Nye ledelsesformer og samarbejdsrelationer (mellem uddannelsesaktørerne med fokus på opgaven)

Organisationsudvikling (ledelse i og af uddannelsesinstitutioner, drift og udvikling et spor)

Program 4 – Education on demand

Education on demand handler om at udvikle nye fleksible modeller for uddannelse og opkvalificering, der kan være tilgængelige, når kompetencebehovene er der og på de områder, hvor potentialet for vækst er størst. Det gælder gennem uddannelsessystemet (vertikalt) og på tværs af forskellige uddannelser og brancher (horisontalt). Dette program har fokus på Education on demand som en væsentligt og central del af visionen om et fleksibelt uddannelsessystem, der på én gang både kan imødekomme og udfordre arbejdsmarkedets og samfundets kompetencebehov. Programmet har særlig opmærksomhed på de strukturelle og institutionelle barrierer, der eksisterer for at kunne udfolde visionerne for Flexication i praksis.

Et godt og stærkt samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og offentlige og private virksomheder er helt centralt, hvis uddannelsessystemet skal kunne uddanne medarbejdere med kompetencer, der modsvarer arbejdsmarkedets behov, til rette tid og rette sted. Det handler på den ene side om, at virksomhederne formulerer kompetencebehov, der er så fremskrevne, at de ikke bliver forældede i løbet af den responstid, der er på udvikling af nye uddannelsessvar og (videre)uddannelse af unge/medarbejdere inden for disse. På den anden side handler det også om, at der eksisterer et uddannelsessystem der i tættere dialog med arbejdsmarkedet kan agere smidigt og fleksibelt i forhold til dynamikken i arbejdsmarkedets kompetencebehov, og hvor sektorerne og institutionerne formår at arbejde sammen om forandringer i eksisterende uddannelser og udvikling af nye og skaber øget gennemsigthed, hvad angår mulige uddannelsesveje og de karriere- og videreuddannelsesmuligheder, de kan føre til.

To af de strukturelle og institutionelle barrierer, som DEA peger på, der især eksisterer i forbindelse med Flexication er manglende samarbejde mellem sektorerne i uddannelsessystemet og meritssystemet. Behovet for samarbejde mellem sektorerne er stigende. Samtidig ses en række indikatorer på (f.eks. antallet af nye udbud på videregående uddannelser), at konkurrencen om de studerende vejer tungt. I 2008 alene blev hele 295 nye udbud godkendt. Den manglende arbejdsdeling kommer blandt andet til udtryk i en stærk konkurrence mellem sektorerne, med konsekvens for gennemsigtheden for både studerende og aftagere.

Mulighed for at få så meget merit som muligt, i tilfælde af studieskift eller videre uddannelse, er blandt andet relevant for at undgå dobbeltuddannelse. I forhold til meritssystemet er en af de gennemgående udfordringer, at det er svært at få godskrevet merit for fag taget på én uddannelse til andre uddannelser (horisontal Flexication). Meritproblemstillingen eksisterer også i forbindelse med overgange fra én sektor til en anden (vertikal Flexication). Nogle af problemstillingerne her kan for eksempel være, at der er få formaliserede retningslinjer for overgangene, at adgangskravene varierer fra uddannelsesinstitution til

uddannelsesinstitution, samt at der stilles krav om suppleringsuddannelser for at blive optaget. Sløret gennemsigthed, forlænget studietid og begrænsede muligheder for at sammensætte uddannelser der hurtigt og fleksibelt kan imødekomme arbejdsmarkedets skiftende behov, er nogle af konsekvenserne af de måder meritssystemet håndteres i dag (DEA).

Derudover eksisterer der også en række udfordringer i forhold til at udbrede brugen af realkompetencevurderinger, med den konsekvens at mange ikke benytter sig af muligheder for videre uddannelse samt risiko for dobbelt uddannelse (Damwad).

På individniveau eksisterer der også en række forhold, som har betydning for i hvor stor udstrækning individer oplever, at de bliver opmuntret til livslang uddannelse. Gennemsigthed i systemet er et af de forhold, som er vigtige, så de unge kan se vejen frem – også i tilfælde af at de ønsker at skifte kurs undervejs. Alternativt mister de unge lysten til at søge (Damwad, 7-8).

Programmets indhold

Programmet har fokus på eksperimenter, der adresserer udvikling og afprøvning af nye modeller og koncepter, der kan føre til øget samarbejde, sammenhæng og fleksibilitet i det danske uddannelsessystem. Derudover sætter dette program også fokus på nye samarbejdsformer mellem erhverv og uddannelse med henblik på nye uddannelsesformer og -veje, der i højere grad understøtter arbejdsmarkedets kompetencebehov. Nye samarbejdsformer kan blandt andet være med til at sikre udvikling af relevante uddannelser samt kortere tid fra et kompetencebehov er formuleret, til det er udviklet et relevant uddannelsessvar på dette. Øget samspil og fleksibilitet internt i uddannelsessystemet er sammen med nye samarbejdsformer mellem offentlige og private virksomheder og uddannelserne, således kernen i eksperimenterne her.

Hypoteser

Et dynamisk og fleksibelt arbejdsmarked i Region Hovedstaden bygger på et dynamisk og fleksibelt uddannelsessystem, der kan:

- Sikre sammenhængende og reelle uddannelsesveje fra EUD til ph.d.
- Sikre meritering fra et niveau til et andet, fra en sektor til en anden
- Sikre arbejdsstyrkens mindset for livslang læring og derved tiltrække flere brugere af uddannelsessystemet
- Hurtigt og fleksibelt imødekomme arbejdsmarkedets skiftende behov
- Et øget samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og erhverv sikrer udvikling af relevante uddannelsessvar til rette tid og sted.

- Øget viden om og udbredelse af realkompetencevurderinger, vil få flere til at benytte sig af muligheder for videreuddannelse.
- Øget sammenhæng og fleksibilitet vil, gennem udvikling af nye uddannelsesformer og nye reelle uddannelsesveje, skabe øget lyst og tilgængelighed til videreuddannelse i et livslangt forløb.

Fokusområder

For at understøtte ovenstående, gennemføres der eksperimenter inden for følgende tre fokusområder, der bidrager til et mere fleksibelt uddannelsessystem og øget samarbejde om udvikling af nye uddannelsesformer:

- Sammenhæng i uddannelsessystemet
- Samarbejde mellem uddannelse, erhvervsliv og samfund– Uddannelsesformer i dialog med aftagere
- Uddannelsesformer med fokus på brugernes og aftageres kompetencebehov

Program 5 – Nye karriereveje

Fremtidens arbejdsmarked bliver dynamisk. Øget globalisering af arbejdsmarked og økonomi, fremkomsten af nye markeder og brancher (fx indenfor videns- og oplevelsesøkonomi) samt skiftende økonomiske konjunkturer betyder, at kvalifikationskrav og jobfunktioner kontinuerligt udvikler sig. Fremtidens arbejdskraft skal derfor selv skabe og vedligeholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet ved løbende at udvikle deres egne karriereveje, så de matcher virksomhedernes kompetencebehov. Det stiller nye krav til uddannelsesinstitutionerne i forhold til at understøtte den individuelle tilrettelæggelse af uddannelsesforløb – både inden og under uddannelse – og i forbindelse med overgangen til arbejdsmarkedet. Dette er afgørende for at sikre de studerendes fremtidige beskæftigelse – ikke mindst i en tid med stigende ungdoms- og dimittendarbejdsløshed. Der er derfor behov for at udvikle og afprøve nye former for uddannelses- og vejledningstilbud, der på den ene side støtter og udvikler studerendes mobilitet og evne til at fastholde beskæftigelse, og på den anden side kvalificerer de studerende interesser og mål i forhold til at tage uddannelsen og gør det muligt at afprøve og ændre karriereplaner undervejs. Derved styrkes den enkeltes motivation for at gennemføre uddannelsen – eller alternativt foretage et kvalificeret omvalg.

Nye karriereveje bygger på:

- Tilrettelæggelse af individuelle uddannelses- og beskæftigelsesforløb – inden, under og efter uddannelsen. Vedrører primært studerende.
- Tager afsæt i de studerendes udvikling af karriereveje – ofte rettet mod en uddannelse eller et job, der ikke findes endnu.
- Udvikling en indledende baseline i forhold til de studerende, der indgår i Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium (f.eks. en indledende spørgeundersøgelse, der afdækker social og etnisk baggrund, hidtidige uddannelsesforløb, erhvervs erfaring, uddannelses- og karriereplaner, fremtidsforestillinger og læringstilgange).

Hypoteser

Det, der forhindrer flere unge i at søge ind på en erhvervsrettet uddannelse er, at de ikke kan se sig selv i den samme jobfunktion i resten af livet. Derfor laver vi eksperimenter, hvor det er muligt for unge i højere grad at designe deres individuelle vej gennem uddannelsessystemet.

Manglende muligheder for at få merit for eksisterende kompetencer samt manglende af- og påstigningsmuligheder skaber blindgyder i uddannelsessystemet, hvilket gør det vanskeligt for unge at gennemføre en erhvervsrettet uddannelse. Derfor laver vi eksperimenter, hvor det er muligt at bygge ovenpå og ved siden af eksisterende kompetencer og uddannelse.

Fremtidens arbejdskraft skal selv skabe og vedligeholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet ved løbende at udvikle deres egne karriereveje, så de matcher virksomhedernes kompetencebehov. Derfor laver vi eksperimenter, hvor studerende vejledes omkring karriereplanlægning og understøttes i overgangen mellem uddannelse og beskæftigelse.

Programmets fokusområder

Eksperimenterne gennemføres inden for de tre fokusområder:

Nye vejledningsformer, der bygger på sammenhæng mellem uddannelser og kompetencer i forhold til 'education on demand' både i forbindelse med valg af uddannelse, under uddannelsen og ved overgangen til arbejdsmarkedet.

Individuelt designspor. Her afprøves modeller for, at den enkelte studerende designer en helt individuel vej igennem uddannelses- og erhvervssystemet til sit drømmejob, der endnu ikke er formelt dækket af uddannelse.

Nye former for beskæftigelse og virksomhedstilknytning, der understøtter de studerendes overgange og tilknytning til arbejdsmarkedet.